

สิทธิบัตรหนังสือ

นายไพโรจน์ วิจิตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-926-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RIGHT OF RETENTION

Mr. Peerapon Vigit

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Law

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-635-926-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สิทธิยึดเหนี่ยว

โดย

นายพีระพล วิจิตร

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ อรพรรณ พันธ์พัฒนา

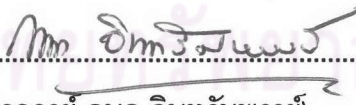
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

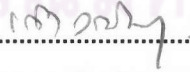

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ อรพรรณ พันธ์พัฒนา)

..... กรรมการ
(อาจารย์ กนก อินทร์ทรัพย์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ เกริก วณิชกุล)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

พีระพล วิจิตร : สิทธิยึดเหนี่ยว (Right of Retention) อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์อรพรรณ พันธ์พัฒนา,
161 หน้า. ISBN 974-635-926-6.

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงหลักเกณฑ์ ลักษณะและผลของสิทธิยึดเหนี่ยวที่บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการวิจัยพบว่า สิทธิยึดเหนี่ยวเป็นสิทธิพิเศษอย่างหนึ่งของเจ้าหนี้ที่เกิดขึ้นเองโดยผลของกฎหมายเมื่อเจ้าหนี้มีการครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นและมีหนี้ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติหลักทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิยึดเหนี่ยวไว้ในบรรพ 2 ว่าด้วยเรื่องหนี้ ลักษณะ 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป หมวด 2 ผลแห่งหนี้ ส่วนที่ 5 สิทธิยึดเหนี่ยวตั้งแต่มาตรา 241-250 นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติในเอกเทศสัญญาที่ให้สิทธิยึดเหนี่ยวแก่เจ้าหนี้บางจำพวกสามารถยึดถือทรัพย์สินไว้ได้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้อื่นได้แก่มาตรา 452, 468, 630, 670, 679, 772, และ 819 เป็นต้น อย่างไรก็ตามบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิยึดเหนี่ยวยังมีความไม่ชัดเจนอยู่บางประการ เช่น ในเรื่องขอบเขตของสิทธิยึดเหนี่ยวซึ่งเป็นปัญหาว่าเจ้าหนี้จะสามารถใช้อ้างต่อบุคคลภายนอกได้แค่ไหนเพียงใด นอกจากนี้ในส่วนที่ว่าด้วยการบังคับชำระหนี้เอากับทรัพย์สินที่ยึดเหนี่ยวซึ่งกฎหมายกำหนดให้เจ้าหนี้ต้องดำเนินการฟ้องร้องและขอบังคับคดีต่อศาลอย่างเช่นเจ้าหนี้สามัญโดยทั่วไปจึงก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่เจ้าหนี้ ซึ่งสมควรปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น

งานวิจัยนี้ได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยส่วนหนึ่งได้เสนอแนวทางในการตีความกฎหมายเพื่อให้หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิยึดเหนี่ยวสามารถใช้และเป็นประโยชน์มากขึ้น และในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาความไม่สะดวกในการบังคับชำระหนี้เอากับทรัพย์สินที่ยึดเหนี่ยวของเจ้าหนี้ งานวิจัยนี้ได้เสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายโดยให้เจ้าหนี้สามารถขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ยึดเหนี่ยวได้ทันที

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชานิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติกร พ.ร.พ. วิจิตร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C670419 : MAJOR LAWS

KEY WORD: **RIGHT / RETENTION**

**PEERAPON VIGIT : RIGHT OF RETENTION. THESIS ADVISOR :
LECT. ORABHUND PANUSPATTHNA, 161 pp. ISBN 974-635-926-6.**

The purpose of this research is to analyse the provisions, aspects and effect of the law relating to the right of retention stipulated in the Civil and Commercial Code and problems related thereto including guidelines for solving such problems. The result of this research finds that the right of retention is a special right of creditors which is created by virtue of law in the case whereby the creditor has possessed the property belonging to another and has an obligation in his favour relating to the property possessed. The Civil and Commercial Code stipulates the general principle of the right of retention in Book II Obligation, Title I General Provisions, Chapter II Effect of the Obligations, Part V Right of Retention, Sections 241-250. Moreover, there are provisions in Book III concerning Specific Contracts granting right of retention to certain criteria of creditors to retain the property until the obligation is performed e.g. Sections 452, 468, 630, 670, 679, 772, and 819, etc. However, such provisions are ambiguous i.e. the extent of the right of retention for which the person entitled to such right can claim against the third party. Also, the provisions concerning the enforcement of the indebtedness through the retained property which requires the creditor to proceed his claim in court and to request for the enforcement of such right as an unsecured creditor, create the inconvenience to creditor. Therefore, it is imperative that the law should be amended to be more suitable and practicable.

This research suggests guidelines to solve the problems incurred. One suggestion is to propose to interpret the law regarding right of retention in a more beneficial manner to creditor. With respect to the inconvenience of the creditor in the enforcement of the property retained, this research proposes that the existing law should be amended to entitle the creditor to immediately sell the retained property by auction.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....นิติศาสตร์

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิติศ..... พว: พล วิจิตร

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของท่านอาจารย์อรพรรณ พันธ์พัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ซึ่งให้คำแนะนำ คำปรึกษา และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการทำวิจัย รวมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้เขียนตลอดมา ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อท่านรองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ ที่กรุณารับเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์กนก อินทร์พรรณ์ ท่านอาจารย์เกริก วณิกกุล และท่านอาจารย์เสาวณีย์ เสตเสถียร ที่ได้กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์รวมทั้งได้ให้คำแนะนำต่าง ๆ ในการจัดทำและแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งในพระคุณของท่าน

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ดารافر ติระวัฒน์ ที่กรุณาให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น และให้กำลังใจแก่ผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคุณสุวรรณ วงศ์ศรีวงศ์ คุณสมพร กอรรณวณิช แห่งสำนักงาน ทนายความชินเดช แอนด์ แอสโซซิเอตส์ ซึ่งผู้เขียนทำงานอยู่ในระหว่างการจัดทำวิทยานิพนธ์นี้ เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาให้โอกาสและเวลาแก่ผู้เขียนในการเรียนและทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากไม่แล้ววิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็คงมีอาจจะสำเร็จลุล่วงไปได้ และขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือและกำลังใจจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดจนเจ้ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ และเพื่อนร่วมงานทุกคนที่ให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมา

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณคุณกิตติพงษ์ จิตสว่างโคภิต ที่ได้ให้ความเห็นและให้คำปรึกษาแก่ผู้เขียนในการจัดทำวิทยานิพนธ์นี้ด้วย

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีคุณค่าและประโยชน์ในทางวิชาการอยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบ เป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดา มารดา พี่สาวคนเดียวของผู้เขียน พี่ชาย คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมเลี้ยงดูให้ความรู้และความเมตตากรุณาต่อผู้เขียนตลอดมา สำหรับความบกพร่องที่เกิดขึ้นในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ขอบเขตและสมมติฐานของการวิจัย	4
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	4
บทที่ 2 ความทั่วไปและลักษณะของสิทธิยึดเหนี่ยว	6
2.1 สิทธิยึดเหนี่ยวก่อนการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	6
2.2 สิทธิยึดเหนี่ยวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	9
2.3 ความหมายของสิทธิยึดเหนี่ยว	11
2.4 ลักษณะของสิทธิยึดเหนี่ยว	13
2.4.1 สิทธิยึดเหนี่ยวเป็นทรัพย์สิน	13
2.4.2 สิทธิยึดเหนี่ยวเป็นการประกันด้วยทรัพย์สิน	17
2.5 เปรียบเทียบสิทธิยึดเหนี่ยวกับสัญญาต่างตอบแทน	19
2.6 เปรียบเทียบสิทธิยึดเหนี่ยวกับจำนำ	21
2.7 เปรียบเทียบสิทธิยึดเหนี่ยวกับจำนอง	22
2.8 เปรียบเทียบสิทธิยึดเหนี่ยวกับบุริมสิทธิ	23
บทที่ 3 สิทธิยึดเหนี่ยวตามกฎหมายของต่างประเทศ	27
3.1 สิทธิยึดเหนี่ยวตามกฎหมายเยอรมัน	27
3.2 สิทธิยึดเหนี่ยวตามกฎหมายสวิส	33
3.3 สิทธิยึดเหนี่ยวตามกฎหมายญี่ปุ่น	36

บทที่ 4 วิเคราะห์สิทธิยึดเหนี่ยวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	39
4.1 หลักเกณฑ์ที่ก่อให้เกิดสิทธิยึดเหนี่ยว	39
4.1.1 เจ้าหนี้ครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นโดยชอบด้วยกฎหมาย	40
4.1.1.1 ลักษณะของการครอบครอง	40
4.1.1.2 ความหมายของการครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย	43
4.1.1.3 ทรัพย์สินที่ครอบครองเป็นของลูกหนี้หรือของผู้อื่น	44
4.1.1.3 ประเภทของทรัพย์สินที่สามารถยึดเหนี่ยวได้	48
4.1.2 ต้องมีหนี้อันเป็นคุณประโยชน์เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ครอบครอง	52
4.1.2.1 ความหมายของการมีหนี้อันก่อให้เกิดสิทธิยึดเหนี่ยว	52
4.1.2.2 ความหมายของหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ	55
4.1.2.3 ลักษณะความเกี่ยวข้องระหว่างหนี้กับทรัพย์สินที่ครอบครอง	57
4.1.3 ต้องไม่ขัดกับภาวะของเจ้าหนี้หรือคำสั่งของลูกหนี้หรือ	
ความสงบเรียบร้อยของประชาชน	63
4.1.3.1 ไม่สมกับลักษณะที่เจ้าหนี้รับภาระในมูลหนี้	63
4.1.3.2 ไม่สมกับคำสั่งอันลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนหรือให้ในเวลาที่ยังมอบ	
ทรัพย์สิน	64
4.1.3.3 เป็นการขัดกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน	64
4.2 ความระงับแห่งสิทธิยึดเหนี่ยว	65
4.2.1 เมื่อลูกหนี้ได้ให้ประกันตามสมควร	65
4.2.2 เมื่อการครอบครองทรัพย์สินสูญสิ้นไป	66
4.2.3 เมื่อผู้ทรงสิทธิยึดเหนี่ยวทำผิดหน้าที่	67
4.2.4 เมื่อมีข้อเท็จจริงภายหลังทำให้ไม่ครบหลักเกณฑ์ที่ก่อให้เกิด	
สิทธิยึดเหนี่ยว	67
4.3 ผลของสิทธิยึดเหนี่ยว	68
4.3.1 เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะยึดทรัพย์สินไว้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้	68
4.3.2 เจ้าหนี้มีสิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากดอกผลแห่งทรัพย์สินที่ยึดเหนี่ยว	
ไว้ได้เองโดยตรงก่อนเจ้าหนี้อื่น	69
4.3.3 เจ้าหนี้มีสิทธิยึดเหนี่ยวทรัพย์สินไว้แม้หนี้จะขาดอายุความ	70
4.3.4 เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ยึดเหนี่ยวไว้ ..	72
4.3.5 เจ้าหนี้มีหน้าที่ต้องดูแลรักษาทรัพย์สินที่ยึดเหนี่ยว	72

4.4 สิทธิยึดเหนี่ยวตามบทบัญญัติเฉพาะเรื่อง	73
4.4.1 ชื่อขาย	74
4.4.2 ชนส่ง	76
4.4.3 ฝากทรัพย์สิน	76
4.4.4 เจ้าสำนักโรงแรม	77
4.4.5 เก็บของในคลังสินค้า	78
4.4.6 ตัวแทน	78
4.4.7 ผู้ครองอสังหาริมทรัพย์	78
บทที่ 5 ปัญหาบางประการเกี่ยวกับเรื่องสิทธิยึดเหนี่ยว	80
5.1 ปัญหาเกี่ยวกับการอ้างสิทธิยึดเหนี่ยวต่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือ เจ้าพนักงานบังคับคดี	80
5.2 ปัญหาเกี่ยวกับการขอเฉลี่ยทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ยึดเหนี่ยว ของเจ้าหนี้ผู้ทรงสิทธิยึดเหนี่ยวโดยเจ้าหนี้อื่น.....	86
5.3 ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับชำระหนี้ไต่อาภัพทรัพย์สินที่ยึดเหนี่ยว.....	88
5.4 ปัญหาความสมบูรณ์ของข้อตกลงระหว่างเจ้าหนี้ผู้ทรงสิทธิยึดเหนี่ยวกับลูกหนี้ ที่ยอมให้จัดการทรัพย์สินที่ยึดเหนี่ยวเป็นอย่างอื่น	89
5.5 ปัญหาเกี่ยวกับการทำสัญญาหรือข้อตกลงให้เกิดสิทธิยึดเหนี่ยว.....	92
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	95
รายการอ้างอิง	104
ภาคผนวก ก-ข	107
ประวัติผู้เขียน	161